

Цин Сюеу

**КУЛТУРНИ КОРЕНИ
НА ДРЕВНОТО ЦАРСТВО ГУДЖУ**

София, 2025

Преводът е направен по изданието:

古孤竹国文化探源 by 秦学武等

北京：人民出版社，2020

The Cultural Origins of the Ancient Guzhu Kingdom

Original text © Qin Xuewu et al

Chinese edition © People's Publishing House, 2020

Bulgarian translation © Foreign Language Teaching and Research Publishing Co., Ltd., 2024

All rights reserved.

No part of this publication should be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of Foreign Language Teaching and Research Publishing Co., Ltd.

© Издателство „Изток-Запад“, 2025

Всички права на български език запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде възпроизвеждана или предавана под каквато и да е форма и по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Цин Сюеу, автор, 2025

© Мария Маринова, превод, 2025

ISBN 978-619-01-1457-4

ЦИН СЮЕУ

КУЛТУРНИ
КОРЕНИ
НА ДРЕВНОТО ЦАРСТВО ГУДЖУ
—— 古孤竹国文化探源 ——

Превод от китайски и старокитайски
Мария Маринова

**SPONSORED BY HEBEI KEY RESEARCH INSTITUTE
OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES AT UNIVERSITIES**

中国河北省高等学校人文社会科学重点研究基地经费资助

Съдържание

ПРЕДГОВОР	9
Първа глава	
ИСТОРИЧЕСКА ГЕНЕАЛОГИЯ НА ЦАРСТВО ГУДЖУ: ПЛЕМЕНЕН ПРОИЗХОД, РАЗЦВЕТ И УПАДЪК НА ВАСАЛНОТО ЦАРСТВО	13
I. Етимология на името „Гуджу“	14
1. Семантични асоциации на името „Гуджу“	17
2. Интерпретации на името на царство Гуджу	20
II. Етнически произход на клана Гуджу	23
1. Произход на клана Гуджу	23
2. Кланът Гуджу	27
III. Период на съществуване на царството	
Гуджу и неговите династични връзки	31
1. Основаване на царство Гуджу	31
2. Отношенията на царство Гуджу с династиите Шан и Джоу	34
IV. Възход и падение на племето гуджу и неговата етническа интеграция	45
1. Връзката на племето гуджу с племето шан	45
2. Отношенията на царство Гуджу с племето шанжун	50
3. Отношенията на царство Гуджу с царство Йен	56
4. Отношенията на царство Гуджу с Линджъ	61
5. Интеграция и развитие на клана Гуджу	64
V. Разпространение на родовото име на потомците на Гуджу	66
1. Родовите имена в древното китайско общество	66
2. Фамилните имена Мотай (墨台), Мо (墨) и Тай (台)	68
3. Фамилните имена Дзян (姜姓) и Шън (申姓)	71
4. Фамилните имена Гуджу (孤竹姓), Джу (竹姓) и Лан (竺姓)	73
VI. Древното царство Гуджу през призмата на цивилизацията по поречието на река Сяляо	75

1. Цивилизацията по поречието на река Сяляо и „хетерогенното единство на китайската цивилизация“	76
2. Културата Хуниан и цивилизацията по поречието на река Сяляо	80
3. Царство Гуджу в контекста на цивилизацията по поречието на река Сяляо.....	90

Втора глава

ГЕОГРАФСКА ГЕНЕАЛОГИЯ НА ЦАРСТВО ГУДЖУ:

ПРОМЯНА НА ГРАНИЦИТЕ И ОПРЕДЕЛЯНЕ

НА ГЕОГРАФСКОТО МУ МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ 93

I. Определяне на географското

местоположение на укрепения град Гуджу..... 93

1. Географско местоположение на град Гуджу .....

2. Определяне на географското местоположение на град Гуджу .....

II. Определяне на промяната в границите на царство Гуджу..... 108

1. Териториален обхват на царство Гуджу..... 109

2. „Малкият и големият“ териториален обхват на царство Гуджу .....

3. Разграничението „север-юг“
в посоката на изместване на царство Гуджу..... 125

III. Културен обхват на царство Гуджу –

географска трансформация на старите

му територии след династия Хан .....

1. Главни реки в старите територии на царство Гуджу .....

2. Промяна на политическия режим и изместване
на географското местоположение на царство Гуджу .....

Трета глава

ДУХОВНА ГЕНЕАЛОГИЯ НА ЦАРСТВО ГУДЖУ:

ПРЕДСТАВИТЕЛНИ ЛИЧНОСТИ И ДУХОВНО СЪДЪРЖАНИЕ 155

I. Генеалогия на героите на царство Гуджу..... 155

1. Бо И в историческите извори..... 156

2. Родословие на владетелите на царство Гуджу..... 157

3. Бо И и Шу Ци от царство Гуджу..... 159

II. Духовно съдържание на културата на царство Гуджу..... 160

1. „Бо И и Шу Ци отстъпват трона“
и идеите за хуманност и праведност .....

2. „Яхнали конете и отишли да назидават“ –
идеите за уважаване на етичните норми и добродетелността .....

3. „Уединили се на планината Шоуян и се хранели с фий“ – идеите за
отстояване на почитеността и противопоставянето на насилието .....

III. Влияние на културата на царство Гуджу върху традиционната китайска култура	164
1. Оценка на Бо И и Шу Ци от представители на конфуцианството, даоизма и легизма	165
2. Взаимовръзки между културата на царство Гуджу и конфуцианството	186
3. Взаимовръзки между културата на царство Гуджу и даоизма	189
IV. Традицията на отшелничеството в конфуцианството и даоизма	192
1. Отшелничеството като понятие и произход	193
2. Историческа оценка на отшелничеството	195
3. Въплъщаване на идеята за „отшелничеството“ в традиционната култура	198

Четвърта глава

КУЛТУРНА ГЕНЕАЛОГИЯ НА ЦАРСТВО ГУДЖУ:

КУЛТУРНА ТИПОЛОГИЯ И КУЛТУРНИ ПАМЕТНИЦИ	203
I. Археологически култури в регионите Дзидун и Ляоси през периода на династиите Шан и Джоу	204
1. Културата Ся Дзядиен – долен стратум	205
2. Културата Ся Дзядиен – горен стратум	210
II. Древното царство Гуджу през призмата на археологията	215
1. От хронологична гледна точка	216
2. От пространствена гледна точка	216
3. Свързани археологически открития	217
III. Културна типология на древното царство Гуджу	237
1. Тотемна култура	237
2. Земеделска култура	238
3. Бронзова култура	241
IV. Културното наследство на древното царство Гуджу	251
1. Материални културни паметници	251
2. Нематериално културно наследство	260

Пета глава

СЪВРЕМЕННА ЗНАЧИМОСТ НА КУЛТУРАТА НА ЦАРСТВОТО

Гуджу: Културно наследство и регионално развитие	263
I. Литературна и историческа значимост на „Житие на Бо И“	265
1. Мъдростта на изследователите на духовната история	265
2. Лиричните чувства на поета	268
3. Моралният стремеж към най-висше добро	269

II. Културна значимост на идеалите за безкористно управление, въплътени в историята за Бо И и Шу Ци.....	271
1. „Безкористността“ на Бо И и Шу Ци в каноничните текстове от предцинския период	272
2. Конотации на „безкористността“ на Бо И и Шу Ци.....	275
III. Литературна значимост на културата на царство Гуджу	277
1. Песента „Берем фий“ и символиката на растението фий.....	277
2. Образите, свързани с царството Гуджу в поезията на династиите Тан и Сун.....	280
IV. Регионална обществена значимост на културата на царство Гуджу	282
1. Образователна и историческа значимост.....	283
2. Значимост по отношение на културния туризъм	284
3. Значимост по отношение на градската култура	284
ПОСЛЕСЛОВ	287
БИБЛИОГРАФИЯ	289
I. Книги	289
II. Статии	294

Предговор

Книгата „Културни корени на древното царство Гуджу“ на Цин Сюеу се приближава към своето публикуване и той ме помоли да напиша предговор към нея. Искрено казано, като дилетант в тази област далеч не съм квалифициран да напиша този предговор, но като наставник, приятел и читател на автора, смятам, че би било полезно да споделя личните си впечатления от него и неговия труд, без да претендирам за истина от последна инстанция.

С Цин Сюеу се запознах през 1986 г. През тази година останах в университета, за да преподавам и да работя като ръководител на неговия випуск. Помня го като висок и снажен младеж, с гъсти вежди и големи очи, в чиито красиви черти прозираше твърдост на характера и го правеха да прилича на потомък на някой северен номадски етнос. През четирите години на следването си Сюеу се открояваше със своята прилежност. Когато завърши с отличие и се завърна в родния си гр. Цинхуандао, той започна работа в една гимназия, а по-късно се издигна до директор на Академията за изкуство и право. Но напрегнатата административна работа не забави напредъка му в професионалното поприще и след специализация в Пекинския педагогически университет, той се завърна в своята Алма Матер, за да продължи образованието си с докторантура. Сюеу често пътуваше между Шъдзянджуан и Цинхуандао, стремейки се да работи едновременно за „революцията“ и за „производството“. С упоритост и постоянство той преодоляваше дори най-трудните предизвикателства и успешно завърши докторантурата си. И ето днес този Сюеу, който премина през редица житейски премеждия, този Сюеу, който се изправи отново на крака, ръководейки своя екип, завърши написването на академичния труд „Културни корени на древното царство Гуджу“. Как да не съм безкрайно впечатлен и изключително горд от неговия неукротим стремеж да върви напред?

Всички сме запознати с известните разкази за Бо И и Шу Ци, но знаем твърде малко за историята и културата на древното царство Гуджу, които духът на тези две легендарни личности възплащава. „Културни корени на древното царство Гуджу“ се стреми да разкрие множество загадки и в тази област. Тази книга е плод на многогодишните целенасочени изследвания на Сюеу и неговия екип и представлява академичен труд с висока научна

стойност. Авторът използва в изследването задълбочен подход, базиран на изчерпателен анализ на наличния изворов материал за царство Гуджу, изясняването на историческата генеалогия на този изворов материал и систематизирането му. Изхождайки от теорията за полигенезиса на китайската цивилизация, авторът последователно анализира историческата и духовната култура на царство Гуджу от перспективата на цивилизацията по поречието на река Силяо, като също така изяснява нейната древна и съвременна значимост от гледна точка на традиционната китайска култура. Книгата е структурирана в пет глави с богато съдържание, в които последователно се разглежда историческата, географската, духовната и културната генеалогия на царство Гуджу, както и неговата значимост в съвременния контекст. Доколкото ми е известно, това е първото цялостно и систематично изследване на историята и културата на царство Гуджу, поради което настоящия труд играе важна и фундаментална роля за нашето разбиране и изследване на този феномен.

Дискусиите, представени в книгата, се основават на обстояни исторически данни, което е най-трудната част от изследването. Царство Гуджу се разполага в източните райони на днешната провинция Хъбей и западните части на провинция Ляонин. Преди около 3600 години то е било важно феодално владение в северните територии на династия Шан (XVII–XI в. пр. Хр.) и съществува в продължение на около 940 години. За разлика от регионалните култури Цилю, Сандзин, У, Юе и др., за културата Гуджу няма запазени систематични и експлицитни исторически свидетелства. Това налага при изследването на културните корени на царство Гуджу приоритетно да бъдат сортирани разнородните писмени сведения и съпътстващите ги изследвания, както и да бъде изяснен историческият и културният контекст на царството за осигуряване на авторитетна и систематизирана историографска основа за бъдещи проучвания по темата.

Историческите сведения за царство Гуджу са разпръснати в редица китайски класически произведения като „Каталог на планините и моретата“, „Коментари към *Каталог на реките*“, „Беседите на Конфуций“, „Записките на Придворния историк“ и др., в династийните хроники на корейската династия Корьо (918–1392) „Наследството на Трите царства“ и „Обзор на източната история“, както и в регионални летописи като „История на префектурата Дзинджоу“, „История на префектурата Юнпин“, „История на околията Лунсиен“, „История на префектурата Луанджоу“ и др. Събирането на изчерпателна колекция от запазени писмени сведения в многовековни исторически документи, както и в надписи върху гадателни кости, бронзови съдове, каменни стели и произведения на „нематериалното културно наследство“ в Китай, Северна и Южна Корея, свързани с културата Гуджу,

и съпоставянето им със резултатите от редица съвременни археологически изследвания, несъмнено е огромна инвестиция на енергия. Можем само да си представим безбройните трудности, които са преодолели Сюеу и неговият екип в процеса на издирване на това огромно количество разнообразни исторически материали, за да утвърдят настоящия труд като солиден и задълбочен академичен източник.

И накрая, тази книга за пръв път проследява генеалогията и дава интерпретация на древното царство Гуджу от ракурса на регионалната култура, на традиционната китайска култура и на цивилизацията по поречието на река Силяо. Що се отнася до произхода на китайската цивилизация, в крайна сметка дали той следва да се търси по моногенетичната линия на племената Хуа и Ся или е полигенетична комбинация от различни етноси? Този въпрос и до днес остава спорен. Сюеу клони към популярната в академичните среди теза за хетерогенния произход на китайската цивилизация, който е съчетание от културите в басейните на реките Хуанхъ, Яндзъ и Силяо. Настоящото изследване взема за отправна точка цивилизацията по поречието на река Силяо, откъдето проследява началото на древната китайска история и култура през династиите Шан и Джоу (XI в.–256 г.пр.Хр.) и отваря нови хоризонти за изучаване на регионалните култури в Източен Хъбей и Западен Ляонин. По този начин се разширява обхвата на изследванията на културите на феодалните владения от династиите Шан и Джоу, допринасяйки за обогатяването на културния пейзаж на феодалните владения по поречието на река Силяо през този период. В същото време, от гледна точка на проследяване на корените на традиционната китайска култура, авторът смята, че принципите за „морал, благоприличие, почтеност, добронамереност и праведност“, залегнали в сърцевината на културата Гуджу, са генетично свързани с конфуцианската философия за хуманна държавна политика и са оказали дълбоко влияние върху даоистките концепции за отшелничеството. Предцинските учени тълкуват историята за двамата престолонаследници от царство Гуджу – Бо И и Шу Ци – въз основа на различни популярни по онова време научни схващания, което допълнително обогатява културните конотации на техния разказ; същевременно преклонението на Конфуций към тези герои в значителна степен повишава техния статут. Разясняването на идейното съдържание на културата Гуджу е полезно за разкриването на родствените взаимовръзки и важния принос, които тя има за формирането на традиционното китайско конфуцианство и даоизъм.

Разбира се, целта на дискутирането на културните традиции на древното царство Гуджу е да се наследи и развие като ценно културно наследство, поради което настоящия труд включва специална глава, посветена на изясняване на неговата съвременна значимост. В сърцевината на идеологията

на царство Гуджу лежат принципите на „морал, благоприличие, почтеност, добронамереност и праведност“, които са тясно свързани с конфуцианските идеи за хуманно управление, и оттук изпълняват огромна литературна, историческа, педагогическа и политическа роля в грандиозната практика на изграждане на социализъм с китайски характеристики и постигането на китайската мечта за национално възраждане. Те също така играят и важна роля в насърчаването на регионалното икономическо и социално развитие. Тази концепция на осъзнато пресичане между миналото и настоящето, на свързване на духа на древната култура с напредъка на съвременното общество има съществено теоретично и практическо значение.

В заключение: книгата „Културни корени на древното царство Гуджу“ представя едно обширно изследване, богато илюстрирано със снимков и документален материал, което успява да предаде реални измерения на легендата за Бо И и Шу Ци и представлява успешно съчетание на професионализъм, академичност и достъпност на поднесената информация. С нетърпение очакваме авторът Цин Сюеу да демонстрира още по-голяма целеустременост и нови постижения в своя академичен път!

*Гуо Баолян,
26 август 2020 г.*